

Les falses cooperatives, un pas més en el camí per deixar els treballadors sense drets

Marc Font / @marcfontribas

Fa diversos anys que la plataforma 'Càrnies en Lluita' i sindicats com la COS denuncien l'extrema precarietat de milers de treballadors de la indústria càrnia. El recent acomiadament d'una trentena de persones que treballaven a Le Porc Gourmet, un escorxadador situat a Santa Eugènia de Berga (Osona), propietat de l'aragonès Grupo Soler -un gegant agroalimentari que supera els 800 milions d'euros de facturació-, i l'emissió d'un 'Salvados' de La Sexta dedicat al sector han donat un nou impuls mediàtic a la problemàtica. **La clau de volta és que nombrosos empresaris del sector fan un ús fraudulent de cooperatives per estalviar-se costos.** En comptes de contractar directament els treballadors, els propietaris d'escorxadadors com Le Porc Gourmet contracten els serveis d'empreses que formalment són cooperatives, si bé a l'hora de la veritat els seus socis no gaudeixen de cap de les prerrogatives d'aquest tipus de societats i no existeixen assemblees ni poden autoregular-se les condicions de treball. Són, per tant, falses cooperatives.

L'ús de falses cooperatives no és exclusiu de la indústria càrnia, si bé en aquest sector té una incidència especialment important, sobretot a la comarca d'Osona. A través d'elles, l'empresari real s'estalvia costos laborals que hauria d'assumir si contractés directament els treballadors pel règim general de la Seguretat Social -des d'una major retribució i, per tant, unes cotitzacions més elevades, a les vacances pagades o la indemnització en cas d'acomiadament-. I, alhora, precaritza encara més les condicions dels empleats. Com que formalment són socis d'una cooperativa acaben treballant per sota de les condicions del conveni col·lectiu del sector. Ras i curt, això significa per a ells salaris de misèria -entre 700 i 900 euros mensuals per 12 pagues, lluny dels 1.070 euros nets per 14 que fixa el conveni del sector- i no tenir ni tan sols dret a l'atur.

Per a l'advocat laboralista del Col·lectiu Ronda Oriol Pintos, "hi ha una doble capa de frau", que va més enllà del que es dona amb els falsos autònoms i que costa de provar judicialment. Perquè es tracta de demostrar que realment la suposada cooperativa no funciona com a tal, ja que ni celebra assemblees, ni els seus socis treballadors en coneixen la situació econòmica, ni té autonomia per organitzar el treball, etc... **I no és fàcil que hi hagi testimonis disposats a declarar, un fet que s'entén per la fragilitat d'un col·lectiu format fonamentalment per persones migrades.**

Recentment, però, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya [ha ratificat](#) una sentència que considera com a "cessió il·legal de mà d'obra" la relació comercial entre l'empresa Carns Catalanes Pallejà SA -propietària d'un escorxadador a Mercabarna- i la cooperativa Servicarne.

La trentena de treballadors que [van quedar-se sense feina](#) fa unes setmanes, estaven integrats formalment a Taic, una cooperativa amb seu a Terrassa, i Le Porc Gourmet volia obligar-los a passar-se a Auga, una altra cooperativa, però en aquest cas amb seu a Lugo (Galícia). Entre abril i maig, al voltant de 500 treballadors més de Taic i Clavial -també una falsa cooperativa- poden perdre la feina si Le Porc Gourmet decideix acabar amb la subcontracta amb aquestes societats. Quin sentit té forçar el pas a una cooperativa gallega? **Més enllà de contravenir els principis bàsics del cooperativisme -com ara la lliure adhesió d'un soci-, és una manera d'esquivar el compliment de la Llei catalana de cooperatives.**

Tot i que la demanda principal dels treballadors és, justament, deixar de ser falsos cooperativistes i ser contractats directament per l'empresa principal, els treballadors de Taic que van perdre la feina reclamaven el compliment de la Llei catalana. Què implica? Ho explica Valentí València, tècnic de l'àrea d'Economia Social del Col·lectiu Ronda: "Quan es va modificar la llei s'estableix que els

treballadors subcontractats mitjançant una cooperativa tinguin una retribució i unes condicions de treball equivalents a les que estableix el conveni del sector o empresa”, a més de fixar que les condicions de protecció social –dret a l’atur o cobertura de baixes– també han de ser com les del personal contractat. Ara bé, la normativa només és d’obligat compliment en aquelles cooperatives que tinguin l’activitat principal a Catalunya. **“Aquí el frau és obligar a canviar una cooperativa amb seu a Catalunya per una de gallega justament per eludir el compliment de la llei”, subratlla Oriol Pintos.** L’advocat afegeix que la voluntat de la reforma en la normativa també buscava que “la condició de cooperativistes deixi de ser rendible a l’empresari, de manera que es vegi forçat a contractar directament”.

“No són cooperatives”

“En el fons s’utilitza la forma jurídica de la cooperativa amb uns interessos absolutament aliens al que és una cooperativa. Es fa un ús fraudulent de la capacitat que tenen els socis d’una cooperativa per exemple de rebaixar-se el salari i situar-lo per sota del que estableix el conveni en situacions de dificultat econòmica, perquè aquí les condicions venen imposades, no les decideixen els socis.

Tampoc existeix autogestió ni participació dels socis en les decisions de la cooperativa. No es pot demostrar que sigui una associació de persones que lliurement s’han posat d’acord per crear una societat. En resum no són cooperatives”, comenta València. Pintos recorda que en el cas de Le Porc Gourmet, cooperatives com Taic, Clavial o ara també Auga són contractades per matar els animals, però no tenen cap tipus d’autonomia. És el mateix Grupo Jorge qui els porta, utilitzen els instrument de treball del mateix contractant, les seves instal·lacions, etc... “La cooperativa no assumeix el rol d’empresari que li pertocaria”, recalca.

Per a Valentí València els empleats de les càrnies acaben sent “treballadors de segona”, perquè no gaudeixen de drets. Pintos va un pas més enllà i considera que aquest tipus de funcionament és una “avançada del futur” del que pretenen fer moltes empreses que “busquen la deslaboralització de la relació laboral. Fugen de l’aplicació del dret laboral”. Com? A través de la figura dels falsos autònoms, molt habitual en l’anomenada economia dels petits encàrrecs –com [el cas](#) dels riders de Deliveroo–, i les falses cooperatives. “A més de la perversió de precarització hi ha la perversió de no permetre lluitar per revertir-ho, perquè els cooperativistes no tenen ni drets a vaga ni dret a sindicació. És ideal per a l’empresa, perquè posa condicions per sota de conveni i a més a més no permet ni organitzar-se per reivindicar”, remata.